

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У КОНТЕКСТІ ЇХ АДАПТАЦІЇ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗВО УКРАЇНИ

Розглянуто формування позитивної мотивації студентів-іноземців до навчання у закладах вищої освіти як необхідної складової успішного процесу адаптації до освітнього середовища України. Проаналізовано мотиваційно-стимулювальну діяльність викладача, спрямовану на організацію процесу навчання з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей студентів, якості мовленнєвої підготовки, особливостей національного менталітету.

Ключові слова: *процес адаптації, позитивна мотивація, мотиваційно-стимулювальна діяльність, освітнє середовище.*

The paper considers the formation of foreign students' positive motivation for study in higher education institutions as a necessary tool of successful adaptation to the educational environment in Ukraine. The motivational and stimulating activity of an educator, aimed at the management of the learning process with regard of individual psychological peculiarities of students, the level of language skills, features of the national mentality, has been analyzed.

Keywords: *adaptation process, positive motivation, motivational-stimulating activity, educational environment.*

Рассмотрено формирование положительной мотивации студентов-иностранцев к обучению в заведениях высшего образования как необходимой составляющей процесса адаптации к образовательной среде Украины. Проанализировано мотивационно-стимулирующую деятельность преподавателя, направленную на организацию процесса обучения с учетом индивидуально-психологических особенностей студентов, качества речевой подготовки, особенностей национального менталитета.

Ключевые слова: *процесс адаптации, положительная мотивация, мотивационно-стимулирующая деятельность, образовательная среда.*

Фахова підготовка іноземних громадян у ЗВО України була започаткована у 60-х роках ХХ століття. Після здобуття у 1991 р незалежності, орієнтиром України стало входження до світового освітнього простору, що зумовило розвиток та вдосконалення системи фахової підготовки іноземних студентів. «Вихід на ринок світових освітніх послуг» визначається Національною доктриною розвитку освіти як одне з пріоритетних завдань державної освітньої політики [5]. Гарантоване надання якісних освітніх послуг, забезпечення підготовки фахівців з високим рівнем практичної та професійної компетентності у ЗВО України сприяє залученню на навчання до українських вишів з кожним роком все більшої кількості іноземних громадян. Фундаментальність української медичної освіти забезпечує стабільний попит іноземних студентів на отримання фаху лікаря, стоматолога та фармацевта саме у нашій країні. Однак, навчання значного за обсягом контингенту іноземних студентів не тільки підвищує імідж закладу вищої освіти, але й покладає на викладачів ЗВО вирішення складних проблем, пов'язаних з процесом адаптації зазвичай дуже молодих, вразливих людей до нового, незнайомого середовища в аспекті національних та соціокультурних особливостей, засвоєння мови педагогічного спілкування.

Мета статті – аналіз педагогічних умов, що сприяють формуванню позитивної мотивації студентів до навчання як складової інтегрального, багатогранного процесу адаптації іноземних студентів до особливостей освітнього середовища обраного ЗВО.

Розглядаючи взаємозв'язок процесу учіння студентів-іноземців і викладання як упорядкованої діяльності викладача, вважаємо, що завданням викладача у контексті сприяння успішному процесу адаптації стає не просто донесення інформації до студентів та всебічне сприяння їх осмисленому усвідомленню навчального матеріалу. Враховуючи специфічні особливості контингенту студентів, викладач повсякчас має спрямовувати зусилля на забезпечення психологічного контакту і теплої емоційної атмосфери в аудиторії, «зрозуміти мотиви поведінки іноземних студентів у їх спілкуванні з викладачем і між собою» [6, с. 246]. «Однією з найважливіших умов успішної соціокультурної адаптації іноземних студентів до нового освітнього середовища можна вважати організацію взаємодії і взаєморозуміння між викладачами та студентами.» [4, с. 83]

Ефективність організації навчання як спільної діяльності викладача та студентів забезпечується своєчасною діагностикою їх індивідуально-психологічних особливостей, рівня навченості, мотивацій. У процесі навчання тісний взаємозв'язок процесів викладання та навчання передбачає формування якісно нового цілісного явища, сутністю якого є єдність пізнання та спілкування. При визначенні цілей навчання необхідно враховувати специфіку базового рівня навченості майбутніх медиків, стосовно студентів-іноземців суттєве значення має також рівень їх мовленнєвої підготовки, що зумовлює об'єктивний аспект вивчення передбачених програмою навчальних дисциплін та підготовку до практичної діяльності, та суб'єктивний – усебічне стимулювання формування позитивної мотивації до обраної професії, потреби саморозвитку та самовдосконалення.

Виокремлені рівні вияву показників мотиваційного критерію спрямовують діяльність викладача в ході реалізації дидактичної взаємодії в системі «викладач – студент» до формування в студентів продуктивних мотиваційних орієнтацій «на процес навчальної діяльності» та «результат навчальної діяльності». Важливим етапом цієї роботи вважаємо осмислення студентами цілі навчання як поетапного переходу від механічного засвоєння знань до аналізу та синтезу результатів власної навчальної діяльності.

Стимульовально-мотиваційний компонент «пронизує всі інші компоненти процесу навчання. Без його реалізації студенти не приймуть ціль і завдання навчання, оцінка результатів їх діяльності не буде виконувати мотиваційну функцію, до змісту навчання виявлятиметься байдуже ставлення» [2, с. 71]. Перед педагогом постає завдання проектування та реалізації заходів, спрямованих на стимулювання інтересу іноземних студентів до розв'язання поставлених задач. У вищій медичній школі, завданням якої є професійна підготовка майбутніх фахівців медичної сфери, стимульовально-мотиваційний компонент передбачає формування в студентів позитивної мотивації до майбутньої професії.

Якість навчально-виховного процесу залежить як від професійної майстерності викладача, так і від умінь студента розуміти та сприймати задачі й зміст навчального предмета. Домінування ініціативності й усвідомлення студентом необхідності одержання високих результатів у навчанні базується на формуванні в майбутніх фахівців: по-перше, соціальних мотивів своєї діяльності; по-друге, інтересу до змісту навчання. Інтерес до змісту навчання стимулюється шляхом створення посиленої складності навчального матеріалу, його урізноманітнення, урахування індивідуально-психологічних особливостей за умови визначення способів діяльності студентів (наприклад, упровадження активних методів навчання, в основі яких лежить пошукова діяльність).

Формування професійної мотивації передбачає новизну пропонованого навчального матеріалу, його актуальність, зв'язок з реаліями сучасного життя. Це дозволяє сформувати соціальну мотивацію у відношенні майбутньої професії, сприяти визначенню професійних мотивів як провідних в ієрархії мотивів студентів.

Відчуття необхідності діяти (навчатися) залежить від ступеня інтересу особистості до предмета діяльності. Інтерес, який відноситься до усвідомлених мотивів, ґрунтується на емоційній готовності студента до інтелектуальної діяльності в ході навчання у медичному ЗВО. Зацікавленість спонукає особистість отримувати задоволення навіть у ході напруженої роботи. Дослідженнями сучасних науковців [3, с. 266] доведено, що висока позитивна мотивація до навчання може стати компенсувальним чинником у разі недостатньо високого рівня навчальних здібностей, однак навіть високий рівень здібностей не компенсує відсутність такої мотивації. В основі навчальної мотивації лежить потреба суб'єкта діяльності, яка, у свою чергу, надає поштовх до розвитку його пізнавальної активності.

Отже, формуванню позитивної мотивації іноземних студентів до процесу навчання сприяє професіоналізм викладача, його вміння організувати професійно орієнтований процес навчання з використанням методів, що стимулюють навчально-пізнавальну діяльність, впливають на самовизначення майбутніх фахівців та усвідомлення ними як найближчих, так і кінцевих результатів навчання. Активна емпатія викладача допоможе створити позитивний емоційний фон у відносинах зі студентами, сформувати основи достатньо впевненої поведінки у новому мовному середовищі, надати настанови стосовно самостійного вибору, а в подальшому виконання розумових операцій з усвідомленням змісту навчального завдання, стимулювати їх упевненість у глибині та якості отриманої бази знань, у власній можливості подальшого продуктивного опанування необхідними фаховими компетенціями.

Список використаних джерел

1. Беляєва О. М. Про деякі соціальні, психологічні та педагогічні аспекти навчання іноземних студентів у вищих медичних навчальних закладах України / О. М. Беляєва // Світ медицини та біології. – 2013. – № 2 (37). – С. 17–20.
2. Бондар В. І. Дидактика / Володимир Іванович Бондар. – К. : Либідь, 2005. – 264 с.
3. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Евгений Павлович Ильин. – СПб. : Питер, 2002 – 512 с.
4. Мізюк В. М. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища Івано-Франківського національного медичного університету / В. М. Мізюк // Галицький лікарський вісник. – 2014. – Т. 21. № 1. – С. 82–84.
5. Національна доктрина розвитку освіти // Нормативно-правове забезпечення освіти. У 4 ч. – Х. : Видав. гр. «Основа», 2004. – Ч. 1. – С. 5–24.
6. Чуприна К. С. Міжкультурне спілкування як частина педагогічної взаємодії з іноземними студентами ВНЗ України / К. С. Чуприна, Н. М. Ніколаєва // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матер. наук.-практ. конф. з міжнар. уч. : (м. Полтава, 22 березня 2018 року). – Полтава : РВВ ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», 2018. – С. 245–246.